

Климюк І.І.,
методист науково-методичного центру
предметів природничо-математичної
та інформаційно-технологічної галузей
КЗ «Інститут післядипломної педагогічної освіти
Чернівецької області»
e-mail: klym_903@ukr.net

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД ВИКЛАДАННЯ ГЕОГРАФІЇ У 6-11 КЛАСАХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ У 2023/2024 Н.Р.

У 2023-2024 навчальному році освітній процес з географії має здійснюватися з урахуванням ситуації, пов'язаної з військовою агресією російської федерації в Україні, що, у свою чергу, потребує від учителів активізації пошуку інноваційних форм і способів здійснення освітньої діяльності, які відповідають вимогам часу. При цьому необхідно врахувати методичні рекомендації щодо окремих питань здобуття освіти в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні, затверджених наказом МОНУ від 15.05. 2023 №563 [7].

Географія у закладах загальної середньої освіти – це предмет світоглядного характеру, що формує в учнів цілісне, комплексне, системне уявлення про Землю як планету людей. Метою географічної освіти є оволодіння учнями системою географічних знань, умінь, навичок, а також можливостями їх застосування у різних життєвих ситуаціях [2, с. 4].

Відповідно до визначеної мети передбачено реалізувати такі завдання:

- формувати у школярів/школярок дослідницькі уміння, опанувати доступні способи пізнання предметів і явищ природи та суспільного життя (практична робота, спостереження, моделювання, дослідження, проєкт, встановлення зв'язків і залежностей у природі та суспільстві, між станом довкілля та діяльністю людини, вимірювання, систематизація, класифікація, критична оцінка побаченого (почутого);

- оволодіти умінням використовувати різні джерела географічної інформації: науково-популярні тексти, картографічні, статистичні, геоінформаційні ресурси – для пошуку, інтерпретації та демонстрації різноманітних географічних даних та формування в учнів/учениць на цій основі ключових компетентностей;

- розуміти та пояснювати основні географічні поняття, закономірності розвитку природних і суспільних процесів та явищ, взаємозв'язки між природними компонентами, населенням і господарством різних територій світу й України, усвідомлювати наслідки природокористування та зміни навколишнього середовища;

- розвивати ціннісне ставлення до природи та її пізнання, толерантність у соціальній комунікації, інші соціальні навички у взаємодії і співпраці в різних видах діяльності;

- виховувати активну громадянську позицію та патріотичне ставлення до пізнання природи свого краю й України в цілому;

- створити умови для самовираження та самореалізації учнів/учениць у різних видах діяльності, становлення екологічно грамотної та соціально адаптованої особистості;

- виховувати екологічну культуру, національну свідомість, толерантне ставлення до інших народів, повагу до природних і культурних цінностей різних регіонів і країн світу;

- формувати здатність і готовність до використання географічних знань і вмінь у повсякденному житті для соціально відповідальної поведінки в навколишньому середовищі, його збереження, адаптації до умов проживання на певній території, самостійного оцінювання рівня впливу людини на природу, безпеки довкілля як сфери життєдіяльності людини; вирішення конкретних практичних завдань;

- розвивати пізнавальний інтерес, інтелектуальні та творчі здібності учнів/учениць у процесі географічних спостережень, вирішення проблемних завдань, самостійного пошуку й здобуття нових знань із географії [2, с. 8].

Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. №898, застосовується з 1 вересня 2022 р. для 5-их класів і відповідно з 1 вересня 2023 для 6-х класів

Базова середня освіта має такі цикли, як адаптаційний (5-6 класи) та базового предметного навчання (7-9 класи), що дають змогу враховувати вікові та індивідуальні особливості розвитку і потреби учнів, а також забезпечити просування індивідуальними освітніми траєкторіями [3].

Викладання географії у 6-х класах у 2023/2024 навчальному році здійснюватиметься за модельними навчальними програмами «Географія. 6-9 класи» для закладів загальної середньої освіти:

1. Модельна навчальна програма «Географія. 6-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Запотоцький С.П., Карпюк Г.І., Гладковський Р.В., Довгань А.І., Совенко В.В.,

Даценко Л.М., Назаренко Т.Г., Гільберг Т.Г., Савчук І.Г., Нікитчук А.В., Яценко В.С., Довгань Г.Д., Грома В.Д., Горовий О.В.) [11];

2. Модельна навчальна програма «Географія. 6-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Кобернік С.Г., Коваленко Р.Р., Гільберг Т.Г., Даценко Л.М.) [11].

У модельних навчальних програмах відсутній розподіл навчальних годин у розрізі розділів, тем тощо. Кількість годин, необхідна для вивчення тієї чи іншої теми (розділу, модуля тощо), визначається вчителем/вчителькою у навчальній програмі в межах загальнорічної кількості годин, передбаченої навчальним планом закладу освіти на вивчення цього предмета/інтегрованого курсу, та з урахуванням очікуваних результатів навчання, визначених навчальною програмою. Розробляючи навчальну програму педагоги можуть вносити зміни у пропонований модельною навчальною програмою зміст навчального предмета, відповідно до підготовленості класу, регіональних особливостей, робочого навчального плану школи, необхідності своєчасного реагування на конкретні умови, в яких відбувається освітній процес, зокрема: доповнювати зміст програми, включаючи регіональний компонент; розширювати/поглиблювати або ущільнювати зміст окремих елементів (розділів, тем, модулів тощо) програми зважаючи на потреби учнів, матеріально-технічне забезпечення закладу освіти, запити батьків, громади тощо; доповнювати тематику практичних/творчих робіт; вилучати окремі питання, з метою уникнення надмірної деталізації змісту навчального матеріалу. Загальний обсяг таких змін може досягати 20%. Також учитель може змінювати послідовність вивчення тем, не порушуючи логічної послідовності досягнення результатів навчання.

На основі навчальної програми предмета вчитель складає календарно-тематичний план, який має орієнтувати в послідовності розгортання програмового змісту і формування очікуваних результатів навчання, забезпечуючи при цьому цілісність і системність навчання. Головним завданням для вчителя є врахування обов'язкових результатів навчання, визначених Держаним стандартом для адаптаційного циклу (5-6 класи), і надання змоги досягти запланованих результатів.

Обов'язкові результати навчання описуються у Державному стандарті (Вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів у природничій освітній галузі Додаток 10 до Державного стандарту ст. 225) через конкретні результати та відповідні орієнтири для

оцінювання і мають бути досягнуті протягом двох років опанування навчального предмета чи інтегрованого курсу освітньої галузі.

Відповідно до Методичних рекомендацій щодо оцінювання учнів 6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти, у семестровому оцінюванні враховуються результати контролю груп загальних результатів навчання. Тому вважаємо за доцільне у календарно-тематичному плані визначити відповідність кожного очікуваного результату, якого необхідно досягти на уроці, певній групі загальних результатів, визначеній Державним стандартом. Календарно-тематичне планування здійснюється вчителем у довільній формі і може бути об'єднано з навчальною програмою в один документ.

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів, відповідно до законодавства, є формувальне, поточне (не поурочне) та підсумкове: тематичне, семестрове, річне. Заклади освіти мають право на свободу вибору форм, змісту та способів оцінювання. Формувальне (поточне формувальне) оцінювання може здійснюватися у формі оцінювання вчителем із використанням окремих інструментів (карток, шкал, щоденника спостереження вчителя, портфоліо результатів навчальної діяльності учнів тощо). Під час формувального оцінювання важливо формувати в учнів 6 класу вміння здійснювати самооцінювання та взаємооцінювання. Тематичне оцінювання може здійснюватися на основі поточного оцінювання із урахуванням проведеної для оцінювання проміжних результатів навчання діагностичної (контрольної) роботи. Під час виставлення оцінки за тему результати перевірки робочих зошитів, як правило, не враховуються.

Семестрове оцінювання здійснюється на основі результатів тематичного оцінювання та результатів контролю груп загальних результатів навчання, відображених у Свідоцтві досягнень. Річне оцінювання здійснюється на основі загальних оцінок результатів навчання за I та II семестри. Окремі види контрольних робіт, як правило, не проводяться. У Свідоцтві досягнень у графі «Рік» ставиться одна оцінка – загальна оцінка результатів навчання за рік. Оцінки за групи результатів навчання у графі «Рік» не виставляються, оскільки вони мають бути враховані в оцінках за семестри. Оцінки за I та другий семестри можуть бути скореговані.

Облік результатів тематичного, семестрового, річного оцінювання, оцінювання груп результатів навчання проводиться в класному журналі в окремих колонках без дати [8].

Рекомендуємо слідкувати за матеріалами необхідними для викладання в 5-6-х класах на інформаційному сайті ІППОЧО [10].

Також рекомендуємо сторінку «Навчально-методична скарбничка НУШ 5-6 класи» на інформаційному сайті Інституту модернізації змісту освіти [11].

У 2023/2024 навчальному році учні 7-9 класів продовжать вивчати географію за навчальною програмою, затвердженою наказом МОН від 03.08.2022 №698, та навчальною програмою для 8-9 класів з поглибленим вивченням географії, рекомендованою Міністерством освіти і науки України (лист МОН від 25.08.2020 №1/11-5718). У старшій школі учні 10-11 класів вивчатимуть географію на рівні стандарту (52 години, 1,5 години на тиждень – 10 клас; 35 годин, 1 година на тиждень – 11 клас) оновленою навчальною програмою, затвердженою наказом МОН від 03.08.2022 р. №698, та на профільному рівні (175 годин, 5 годин на тиждень) за навчальною програмою, затвердженою наказом МОН від 23.10.2017 №1407 [4; 5].

Курс «Географія. Материки і океани» для 7-го класу є логічним продовженням курсу географії шостого класу й значною мірою базується на його матеріалі. Головною метою вивчення географії у 7-му класі є формування географічних знань про природу материків та океанів, їх цілісність і диференціацію, про населення та його життєдіяльність у різних природних умовах. Водночас розширюються знання про географічну оболонку та її компоненти. Зміст курсу створює необхідну основу для розуміння учнями ролі географічної оболонки у житті людей і впливу суспільства на природні умови.

У програмі 7-го класу передбачено виконання *12 практичних робіт*, 4 з яких є обов'язковими для оцінювання. Більшість практичних робіт виконується на основі використання різноманітних тематичних карт атласу та контурних карт. Уміння працювати з різними за змістом картами є одним з найважливіших показників якості підготовки учнів під час вивчення географії материків та океанів. Програмою передбачені також різноманітні дослідження, виконання та оцінювання яких здійснюється вибірково – за бажанням учителя та учнів.

Вивчення географії у 8-му класі (*Україна у світі: природа, населення*) спрямоване на формування науково-географічної картини своєї держави як складника світової спільноти держав на основі комплексного її вивчення. Цей курс допомагає учневі усвідомити себе громадянином України, сформуванню знання про природу та населення країни, свого регіону, виховати повагу до українського народу, його культури, відчувати себе справжнім патріотом своєї держави. Програма

курсу розрахована на 70 годин (2 години на тиждень), з яких 6 годин становлять резерв часу. Важливим принципом побудови змісту курсу є інтеграція, що реалізується у поєднанні фізико- та суспільно-географічних складників під час вивчення природних комплексів і населення України та свого регіону з урахуванням уже здобутих знань про природу материків і океанів, населення країн світу з курсу географії, що вивчався у 7 класі. Зокрема, вивчення населення України здійснюється на основі тем про населення світу в курсах географії у 6 та 7 класах та внаслідок поглиблення їх змісту. Особлива роль географії у 8 класі полягає у значному її світоглядному потенціалі й тісних взаємозв'язках змісту із сучасністю та особистим досвідом учнів.

Програмою передбачено виконання 12 практичних робіт, з яких 4 є обов'язковими для оцінювання. Вони спрямовані на розвиток умінь та навичок роботи з картами та іншими джерелами географічної інформації; виявлення зв'язків природи і суспільства в межах України, їх взаємного впливу, що сприятиме подальшому розвитку в учнів навчально-пізнавальної компетенції і формуванню ціннісно-сміслової та соціально-професійної компетенцій. Запропоновано також завдання творчого характеру (дослідження), які, як і в попередніх курсах, можна оцінювати вибірково.

Програма **поглибленого вивчення** географії у 8-му класі (Географія України: природа, населення, господарство) спрямована на формування цілісної науково-географічної картини своєї держави на основі комплексного її вивчення

Основними змістовими блоками програми, на вивчення яких планується 105 годин (3 години на тиждень) є блоки «Природа», «Населення», «Господарство», які розділені на окремі теми. Програма передбачає виконання 23-х практичних робіт підсумкового характеру, вісім з яких (2, 4, 6, 9, 13, 16, 21, 23) оцінюються обов'язково, решта – на вибір учителя. Практичні роботи спрямовані на відпрацювання умінь та навичок роботи з картами та іншими джерелами географічної інформації, на виявлення зв'язків природи і суспільства в межах України, їх взаємний вплив, чим значно підсилюється навчально-пізнавальна компетенція і формується ціннісно-сміслова та соціально-професійна компетенції. Пропонується також кілька дослідницьких робіт творчого характеру, які оцінюються вибірково.

На курс «Україна і світове господарство» у **9-му класі** відведено 52 години (1,5 години на тиждень). Провідною метою є формування знань про тенденції розвитку національного та світового господарства й визначення місця України в сучасному світі. Зазначена мета

передбачає реалізацію таких завдань: сформувані нові поняття й базові знання про суспільну географію та особливості розвитку сучасного господарства в Україні і світі; ознайомити із структурою світового господарства та її відображенням в економіці України, найважливішими глобальними проблемами людства; навчити виявляти та аналізувати економічні, соціальні й екологічні процеси та явища на глобальному, регіональному і локальному рівнях; показати роль міжнародного співробітництва у розв'язуванні глобальних проблем людства; розвивати в учнів пізнавальний інтерес, інтелектуальні та творчі здібності, самостійну навчальну діяльність шляхом пошуку та опрацювання географічної і статистичної інформації з різних джерел.

Важливим принципом побудови змісту географії у 9 класі є інтеграція, яка реалізується через поєднання суспільно-географічних складових під час вивчення особливостей розвитку та розміщення господарства в світі, Україні та своєму регіоні.

Курс має чітко визначену практичну спрямованість, яка реалізується в ході виконання практичних робіт, аналітичних завдань та досліджень. Програмою передбачено виконання 8 практичних робіт, з яких 4 є обов'язковими для оцінювання. Вони спрямовані на розвиток умінь і навичок роботи з географічними картами та іншими джерелами інформації. Завдання творчого характеру учні виконують за бажанням, а вчитель оцінює їх за власним вибором.

Курс «Соціально-економічна географія світу» (9 клас, **поглиблене вивчення**) покликаний сформувані в учнів цілісне уявлення про навколишній світ, показати глибокий взаємозв'язок природи, населення і господарства земної кулі, навчити просторовому мисленню, виховати повагу і любов не тільки до своєї Батьківщини, але й до історії та культури інших країн і народів. Учні ознайомляться зі змінами, які відбуваються у світі, викликані зростанням кількості населення, розширенням економічних зв'язків країн, мереж глобальних комунікацій тощо. У цих умовах даний курс набуває колосального значення. У ньому посилюється культурно-гуманістична спрямованість предмета, збільшується час на вивчення географії країн світу, народів, релігій, мов, культур інтеграційних процесів.

Курс географії в **10 класі «Географія: регіони та країни»** (52 години, 1,5 години на тиждень), спрямований на формування в учнів знань про особливості населення й просторової організації господарської діяльності у регіонах світу та окремих країнах, умінь орієнтуватися у світових і регіональних соціально-економічних, суспільно-політичних, екологічних процесах.

Загальною метою географії в 10 класі є формування в школярів

географічної картини світу на прикладі вивчення систем розселення та просторової організації економічної діяльності в окремих регіонах і країнах з урахуванням сучасних геополітичних, соціальних, економічних та екологічних аспектів.

Програмою в 10 класі на рівні стандарту передбачено виконання 7 практичних робіт. Обов'язковими для оцінювання в кожному семестрі є дві практичні роботи на вибір учителя.

Курс географії в **11 класі «Географічний простір Землі»** (35 годин, 1 година на тиждень) розкриває сутність географічної науки в цілому; інтегрує знання про природу, людину і господарську діяльність; формує в учнів чіткі уявлення про основні закономірності будови і розвитку географічної оболонки та загальні суспільно-географічні закономірності світу з метою забезпечення сталого розвитку.

Курс безпосередньо пов'язаний не тільки з попередніми курсами географії, він також інтегрує знання, здобуті на заняттях з економіки, історії, інформатики тощо.

Програмою в 10 класі на рівні стандарту передбачено виконання 10 практичних робіт. Обов'язковими для оцінювання в кожному семестрі є дві практичні роботи на вибір учителя.

Курс «Географія», що пропонується для **профільного навчання** в 10 і 11 класах, завершує географічну освіту в загальноосвітній школі і відповідає логіці пізнання світу. Таким чином, система географічної освіти узгоджується з теорією природничих і суспільних наук, загальною географією, регіоналізацією, країнознавством, краєзнавством і має українознавчу спрямованість.

Загальна мета курсу – вдосконалити уявлення учнів про географічну картину світу, утверджувати поняття про географію як конструктивну науку і формувати географічне мислення на основі історичного, просторового, комплексного, типологічного, проблемного і конструктивного підходів. Провідні ідеї програм – гуманізація, соціологізація, екологізація, економізація, залучення учнів до соціально корисної практичної діяльності засобами сучасної географії.

Практичні роботи, є важливою й обов'язковою складовою уроку географії. Вони передбачають розв'язування географічних, екологічних і соціально-економічних задач, здійснення порівняльного аналізу, проведення міні-досліджень, дискусій, круглих столів, ділових ігор, моніторингових досліджень, підготовку презентацій, написання есе, творчих робіт, створення індивідуальних і колективних проектів. Мета проведення таких робіт може бути різною – мотиваційною, узагальнювальною, контролюючою тощо. У 10 класі передбачено

виконання **25 практичних робіт**, в 11 класі – **54**, які є обов'язковими для всіх учнів класу. Учитель обов'язково оцінює п'ять практичних робіт на вибір у кожному семестрі.

До більшості розділів курсу запропоновано орієнтовні теми творчого характеру для проведення досліджень. Учитель оцінює таку роботу під час її захисту чи презентації.

Оцінювання учнів 7-11 класів у 2023-2024 навчальному році здійснюється за Критеріями оцінювання та Орієнтовними вимогами оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти. При виставленні тематичної оцінки враховуються всі види навчальної діяльності, що підлягали оцінюванню протягом вивчення теми. Семестрове оцінювання здійснюється на підставі тематичних оцінок. При цьому мають враховуватися динаміка особистих навчальних досягнень учня (учениці) з предмета протягом семестру, важливість теми, тривалість її вивчення, складність змісту тощо. Річне оцінювання здійснюється на підставі семестрових або скоригованих семестрових оцінок. Річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним від оцінок за I та II семестри. При виставленні річної оцінки мають враховуватися: важливість тем, які вивчались у I та II семестрах, тривалість їх вивчення та складність змісту; динаміка особистих навчальних досягнень учня/ учениці з предмета протягом року; уміння застосовувати учнем/ученицею набутих протягом навчального року знань тощо. Семестрова і річна оцінки можуть підлягати коригуванню.

Письмові роботи з географії, у тому числі тематичні, що виконуються протягом семестру, після завершення вивчення теми можуть виконуватися у різному форматі. Підсумкова (контрольна) робота (одна на рік) готується вчителем, виконується письмово і є обов'язковою. Рекомендовано тестовий формат з картографічним завданням. Для запобігання перевантаженню учнів, час проведення підсумкових (контрольних) робіт визначається загальношкільним графіком, складеним заступником директора освітнього закладу за погодженням із вчителем [6].

Перелік навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників [9], які можуть бути використані під час вивчення географії, рекомендації щодо використання сучасних інформаційних та інноваційних технологій на уроках географії, програми курсів за вибором для профільного навчання, анотації нової навчально-методичної літератури, поради щодо організації роботи з обдарованими дітьми, розробки уроків та позакласних заходів досвідчених учителів та інше друкуються на державному рівні – в

журналі «Географія та економіка в сучасній школі» Міністерства освіти і науки України та газеті «Краєзнавство. Географія. Туризм», розміщуються на офіційних сайтах Міністерства освіти і науки України, ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», ІППОЧО, ДОН ЧОВДА.

Для підвищення ефективності оволодіння учнів теоретичними знаннями слід використовувати структурно-логічні схеми, опорні конспекти, таблиці та картографічні матеріали, відеофільми тощо. Для набуття практичних умінь і навичок варто пропонувати школярам різноманітні практичні роботи навчального, тренувального, підсумкового характеру.

Виконання аналітичних завдань та досліджень, спрямованих на розвиток навичок роботи з географічними картами та іншими джерелами інформації, розв'язання географічних, екологічних й соціально-економічних задач є важливим засобом перевірки та оцінювання обов'язкових результатів навчання учнів. Із запропонованої тематики досліджень учень за бажанням може обрати 1-2 дослідження та виконати їх індивідуально або в групі впродовж року. Оцінюється така робота під час її захисту чи презентації. Також під час уроків учитель має використовувати нагоду навчати школярів критично аналізувати та перевіряти інформацію.

Важливою складовою навчання школярів є робота з комп'ютерними симуляціями та імітаційними параметризованими моделями. За допомогою геосервісів Wikimapia, Google Maps, Google Earth можна ознайомлюватися з різними країнами світу і навіть віртуально подорожувати, шукати різні об'єкти на карті Землі, переглядати, коментувати, доповнювати світлинами наш інформаційний час.

Список використаних джерел та літератури

1. Закон України «Про повну загальну середню освіту» (Київ, 16.01.2020 №463-IX). URL: <https://cutt.ly/OXrduYl>.
2. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 №988-р). URL: <https://cutt.ly/PXrsKAs>.
3. Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. №898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>

4. Міністерство освіти і науки України інформаційний сайт. Географія. 6-9 класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів.

5. Міністерство освіти і науки України інформаційний сайт. Навчальні програми для 10-11 класів. Географія.

6. Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.08.2013 №1222 «Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти». URL: <http://surl.li/csinr>.

7. Наказ Міністерства освіти і науки України від 15.05. 2023 №563 «Методичні рекомендації щодо окремих питань здобуття освіти в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні».

8. Методичні рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 01 квітня 2022 р. №289. URL: <https://osvita.cv.ua/wp-content/uploads/2022/04/Dodatok-do-nakazu-MON-vid-1.04.22r.-289.pdf>.

9. Перелік навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих МОН України для використання в 5-11 класах закладів загальної середньої освіти з навчанням українською мовою. URL: <https://numl.org/.908961>.

10. Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області інформаційний сайт. Навчально-методичне забезпечення НУШ. URL: http://ippobuk.cv.ua/?page_id=9803.

11. Інститут модернізації змісту освіти інформаційний сайт. Навчально-методична скарбничка НУШ. URL: <https://imzo.gov.ua/2022/04/06/v-instytuti-modernizatsii-zmistu-osvity-pidhotovleno-resurs-navchal-no-metodychna-skarbnytsia-nush-5-6-klasy/>.

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД ВИКЛАДАННЯ ЕКОНОМІКИ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ У 2023/2024 Н.Р.

Сучасна шкільна економічна освіта розвивається за двома напрямками. Перший з них представлений формуванням у учнів економічних понять, знань, умінь, що відповідають вимогам часу та сприяють формуванню загальних та предметних економічних компетентностей у учнів, підвищують рівень економічної свідомості у